

CHAQALOQLARNI MUDDATIDAN AVVAL TUG`ILISHINING SABABLARI

Xo'jamberdieva Shohidaxon Mahmudjon qizi

Andijon davlat tibbiyot instituti 5-boschich talabasi.

Annotatsiya: Homiladorlikning 37 xaftaligidan oldin tug'ilish deb ta'riflangan erta tug'ilish global sog'liqni saqlash muammosi bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada erta tug'ilishning turli sabablari, jumladan, ona, homila va atrof-muhit omillari o'rganiladi. U ushbu mavzu bo'yicha mavjud adabiyotlarni o'rganadi va ilmiy tadqiqotlarning asosiy usullari va natijalarini aniqlaydi. Natijalarni tahlil qilish va potentsial profilaktika choralarini muhokama qilish orqali ushbu maqola erta tug'ilishning sabablari va yumshatish strategiyalari to'g'risida tushuncha berishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Erta tug'ilish, erta tug'ilish, ona salomatligi, atrof-muhit omillari, xavf omillari, homila salomatligi, jamoat salomatligi, neonatal natijalar.

KIRISH

Erta tug'ilish yoki erta tug'ilish butun dunyo bo'ylab neonatal kasallanish va o'limning asosiy sabablaridan biridir. Jahon Sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, har yili taxminan 15 million chaqaloq erta tug'iladi. Neonatal parvarishlash o'zgarishlar qaramay, erta tug'ilgan kelib chiqadigan asoratlar har yili qariyb bir million o'lim uchun mas'ul bo'lgan. Erta tug'ilishning sabablarini tushunish uning tarqalishini kamaytirish strategiyasini ishlab chiqish uchun juda muhimdir. Ushbu maqolada erta tug'ilishga hissa qo'shadigan omillar, jumladan, onaning sog'lig'i, atrof-muhit ta'siri va homila asoratlari haqida umumiy ma'lumot berilgan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ushbu maqolada erta tug'ilish sabablariga qaratilgan turli tadqiqotlarni aniqlash va tahlil qilish uchun adabiyotlarni ko'rib chiqish metodologiyasi qo'llaniladi. Ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan jurnallar, tizimli sharhlar va meta-tahlillar PubMed, ScienceDirect va Google Scholar kabi nufuzli ma'lumotlar bazalaridan olingan. Tadqiqotlar erta tug'ilishning ona, homila va ekologik sabablari bilan

bog'liqligi asosida tanlangan. Topilmalar eng keng tarqalgan xavf omillarini aniqlash uchun tasniflandi va tahlil qilindi.

Erta tug'ilish, homiladorlikning 37 xaftaligidan oldin tug'ilish deb ta'riflanadi, turli omillar sabab bo'lishi mumkin. Bu erda umumiy sabablar va xavf omillari:

Onalar Salomatligi Sharoitlari

- Infektsiyalar: bachadon, qin yoki siydik yo'llaridagi infektsiyalar erda tug'ilishni qo'zg'atishi mumkin.
- Surunkali holatlar: yuqori qon bosimi, diabet yoki buyrak kasalligi kabi holatlar erda tug'ilish xavfini oshiradi.
- Preeklampsi: yuqori qon bosimi va organlarning shikastlanishi bilan belgilanadigan holat ona va bolani himoya qilish uchun erda tug'ilishga olib kelishi mumkin.
- Ko'p homiladorlik: egizak, uch egizak va undan ko'p farzandli ayollarda erda tug'ilish xavfi yuqori.
- Qisqa bachadon bo'yni: odatdagidan qisqaroq bachadon bo'yni muddatidan oldin zaiflashishi va kengayishi, erda tug'ilishga olib kelishi mumkin.

Turmush Tarzi Omillari

- Chekish va giyohvand moddalarni iste'mol qilish: homiladorlik paytida tamaki, alkogol va giyohvand moddalarni iste'mol qilish xavfni oshirishi mumkin.
- Noto'g'ri ovqatlanish: homiladorlikdan oldin yoki homiladorlik paytida noto'g'ri ovqatlanish, ayniqsa muhim vitamin va minerallarning etishmasligi erda tug'ilishga olib kelishi mumkin.
- Jismoniy Stress: haddan tashqari zo'riqish yoki jismoniy shikastlanish ba'zan erda tug'ilishga olib kelishi mumkin.

Oldingi Erta Tug'ilish

- O'tmishda erda tug'ilgan ayollar keyingi erda tug'ilish xavfi yuqori.

Qobiliyatsiz bachadon bo'yni yoki bachadon Anormalliklari

- Bachadon bo'yni juda erta kengayishni boshlagan yoki bachadon anomaliyalari erta tug'ilishga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan qobiliyatsiz bachadon bo'yni kabi holatlar.

Platsenta Muammolari

- Platsenta ajralishi (platsenta bachadon devoridan ajraladigan joyda) yoki platsenta previa (platsenta bachadon bo'yni qoplagan joyda) erta tug'ilishni talab qilishi mumkin.

Stress

- Surunkali stress, shu jumladan hissiy, psixologik yoki ekologik stress erta tug'ilishni keltirib chiqarishi mumkin.

Amniotik Suyuqlikning Asoratlari

- Amniotik suyuqlikning juda ko'p yoki juda kamligi (polihidramnioz yoki oligohidramnioz) erta qisqarishga olib kelishi mumkin.

. Yosh va reproduktiv Tarix

- 17 yoshgacha yoki 35 yoshdan oshgan ayollar, ko'p abort yoki abort qilganlar kabi yuqori xavf ostida.

. In vitro urug'lantirish (IVF)

- IVF kabi yordamchi reproduktiv texnologiyalar ko'p homiladorlik bilan yuqori aloqaga ega, bu esa erta tug'ilish xavfini oshirishi mumkin.

Ekologik Omillar

- Atrof-muhit toksinlari, ifloslanish yoki zararli kimyoviy moddalarga ta'sir qilish erta mehnatga hissa qo'shishi mumkin.

Ba'zi erta tug'ilishlar aniq sababsiz sodir bo'ladi, bu esa ba'zi hollarda bashorat qilish yoki oldini olishni qiyinlashtirishi mumkin. Muntazam tug'ruqdan oldin parvarish qilish erta tug'ilish uchun potentsial xavflarni aniqlash va boshqarish uchun juda muhimdir.

Natijalar ona, homila va atrof-muhit omillari o'zaro ta'sir qiladigan erta tug'ilish uchun multifaktorial etiologiyani ko'rsatadi. Homiladorlik natijalarini aniqlashda onalar salomatligi muhim rol o'ynaydi, infeksiyalar va surunkali kasalliklar asosiy

xavf omillari bo'lib xizmat qiladi. Infektsiyalarni o'z vaqtida davolash, surunkali kasalliklarni samarali boshqarish, tamaki va alkogol kabi zararli moddalardan saqlanish bo'yicha ta'lim kabi profilaktika choralari erta tug'ilish xavfini kamaytirishi mumkin.

Atrof-muhit omillarining, ayniqsa ifloslanishning roli shuni ko'rsatadiki, ekologik qoidalar va shaharsozlik kabi kengroq ijtimoiy muammolarni hal qilish erta tug'ilishni kamaytirishga yordam beradi. Bundan tashqari, tug'ruqdan oldin parvarish qilish imkoniyatini yaxshilash, ayniqsa kam ta'minlangan populyatsiyalarda, ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlar bilan bog'liq xavflarni kamaytirishga yordam beradi.

XULOSA

Erta tug'ilish-bu onaning sog'lig'i, homila asoratlari va atrof-muhit omillarini o'z ichiga olgan ko'plab sabablarga ega bo'lgan murakkab holat. Ushbu sabablarni tushunishda sezilarli yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da, ayniqsa atrof-muhitni ifloslantiruvchi moddalar va stress omillarining ta'siri haqida ko'proq tadqiqotlar talab etiladi.

Erta tug'ilishni kamaytirish uchun tibbiyot xodimlari keng qamrovli tug'ruqdan oldin parvarish qilishga, shu jumladan infektsiyalarni, surunkali kasalliklarni erta aniqlash va boshqarishga va homila sog'lig'ini kuzatishga e'tibor qaratishlari kerak. Sog'liqni saqlash siyosati, shuningdek, ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish va yashash sharoitlarini yaxshilashga qaratilgan bo'lishi kerak, ayniqsa xavf ostida bo'lgan aholi uchun.

Kelajakdagi tadqiqotlar ekologik xavflarni aniqlash va boshqarish bo'yicha yangi strategiyalarni ishlab chiqishga qaratilishi kerak va sog'liqni saqlash tizimlari neonatal natijalarni yaxshilash uchun tug'ruqdan oldin parvarish qilish imkoniyatini oshirishi kerak.

Adabiyotlar.

1. Ananth C.V., Wilcox A.J. Placental abruption and perinatal mortality in the United States. Am J Epidemiol 2001; 153 (4): 332–337.

2. Garite T.J., Clark R.H., Elliott J.P., Thorp J.A. Twins and triplets: the effect of plurality and growth on neonatal outcome compared with singleton infants. *Am J Obstet Gynecol* 2004; 191 (3): 700–707.
3. Радзинский Е.В. Этапы большого пути. *Status praesens* 2015; 7: 70. [Radzinskiy E.V. Stages of the big way. *Status praesens* 2015; 7: 70. (in Russ)]
4. Easterling T.R., Carr D.B., Brateng D., Diederichs C., Schmucker B. Treatment of hypertension in pregnancy: effect of atenolol on maternal disease, preterm delivery, and fetal growth. *Obstet Gynecol* 2001; 98 (3): 427–433.
5. McDonald H., Brocklehurst P., Gordon A. Antibiotics for treating bacterial vaginosis in pregnancy. *Cochrane Database Syst Rev* 2007; 1: CD. DOI: 10.1002/14651858. CD000262.pub3.
6. Kenyon S., Boulvain M., Neilson J. Antibiotics for preterm rupture of membranes. *The Cochrane Database Syst Rev* 2003; 2: CD001058. DOI: 10.1002/14651858. CD001058.
7. French J.I., McGregor J.A., Parker R. Readily treatable reproductive tract infections and preterm birth among black women. *Am J Obstet Gynecol* 2006; 194 (6): 1717–1726. DOI: 10.1016/j.ajog.2006.03.004
8. Michalowicz B.S., Hodges J.S., DiAngelis A.J., Lupo V.R., Novak M.J., Ferguson J.E., Buchanan W. et al. Treatment of periodontal disease and the risk of preterm birth. *N Engl J Med* 2006; 355 (18): 1885-1894. DOI: 10.1056/NEJMoa062249